

הוכן עיני כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

ביצה דף ה.

אחר תקנת רבן יוחנן בן זכאי¹ שיקבלו עדות החודש כל היום כולו מה דין ביצה?

לבני בבל	בארץ ישראל ²	לרבה
ביצה אסורה ³	ביצה מותרת	
ביצה אסורה	ביצה אסורה	לשאר האמוראים ⁴

¹ פי', קודם תקנת ריב"ז היתה תקנה אחרת שלא יקבלו עדים מן המנחה ולמעלה, והיינו שאפי' שבאו עדים ביום ל' אלול עצמו, מ"מ כיון שבאו אחר המנחה אין מקבלים אותם אלא נוהגים אותו היום קודש וגם למחרת קודש. ונמצא שמתחילת התקנה נעשה שיהיה ר"ה שני ימים אפי' בב"ד - ולא מחמת הספק, דאף שודאי יו"ט הוא מחר ולא היום בכל אופן גמרו את היום הזה בקודש, ש"מ דחוק חכמים ומצותן היה לעשות שני ימים - ולכן הם נחשבים כיום אחד ארוך וביצה הנולדת בזה אסורה בזה. אכן אחר תקנת ריב"ז שהחזיר הדבר ליושנו לקבל עדים כל היום כולו, נמצא שבמקום ב"ד לא היו נוהגים שני ימים, אלא אם באו עדים היום היו נוהגים היום קודש, ואם למחר מחר.

² שעושים יום אחד, ורק אם לא יבואו עדים נמצא שעשו שני ימים. ולכאורה זה דוקא ליד מקום הועד שהיו שומעים כשב"ד מקדשים את החודש, אבל שלא ליד מקום הועד גם בא"י עושים מעיקר התקנה שני ימים הנחשבים כיום אחד ארוך. וכן מבואר בבעל המאור, ועי' רש"י.

³ כלפיהם לא היה שום שינוי בחידוש תקנת ריב"ז דקודם היו אסורים שני ימים ועתה אסורים שני ימים, וכיון שתחילת התקנה היתה בכל מקום לא מחמת ספק אלא תיקנו שני ימים ולא נשתנתה המציאות ע"י תקנת ריב"ז הרי שנשאר הדין הראשון שנוהגים שני ימים שלא מחמת ספק והם קדושה אחת והנולדת בזה אסורה בזה.

⁴ והם: רב יוסף, וטעמו משום שהוא דבר שבמנין וצריך מנין אחר להתירו, ואף שהתירו עדות לא התירו ביצה, (ואביי הקשה עליו, הרי ביצה בעדות תליא, וכשהותרה עדות הותרה ביצה). רב אדא ורב שלמן מבי כולחית, וטעמייהו דמהרה יבנה בית המקדש ויבואו להתיר לאכול ביצה שנולדה ביום ראשון ביום שני, הגם שכשיבנה המקדש תחזור התקנה הראשונה לקבל עדים רק עד המנחה - ואם יבואו עדים אח"כ ויעשו שני ימים הם קדושה אחת. רבא אמר, דאף שתיקן ריב"ז לקבל עדים כל היום ולענין שימנו את א' תשרי כבר ביום ל' אלול, מ"מ לא עקר את התקנה לעשות את היום קודש ולמחר קודש, [כן הוא לפירש"י. ובתוס' (בד"ה מ), הביאו בשם רבינו חננאל לגרוס ולפרש ד"מי לא מודה ריב"ז שאם לא באו עדים שעושה אותו היום קודש ולמחר קודש", ופירשו שמירי באופן שלא באו כל היום רק סמוך לחשיכה - ולא היה שהות לקבלם, שגומר את היום בקדושתו אף שיש שהות לעשות עוד איזה מלאכה קטנה. והרי שעושים שני ימים שלא מכח ספק].